

Karácsony, éjféli mise

Tit 2,11-14

Isten kegyelme

¹¹Megjelent ugyanis megváltó Istenünk kegyelme minden ember számára, ¹²s arra tanít minket, hogy szakítsunk az istentelenséggel és az evilági vágyakkal, éljünk fegyelmezetten, szentül és buzgón ezen a világon. ¹³Várjuk reményünk boldog beteljesülését: a nagy Istennek és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövételét, ¹⁴aki önmagát adta értünk, hogy minden gonoszságtól megváltson, megtisztítson, és jótettekben buzgólkodó, választott népévé tegyen.

Timóteus és Titusz Pál munkatársai voltak, az utóbbi Kréta szigetén lévő keresztény közösséget vezette püspökként. Pál kettőjüknek írt ún. pasztorális leveleket, melyek lényegesen különböznek más leveleitől, hiszen ezekben a tapasztalt vezető beszél az ifjabb vezetőknek a vezetéssel kapcsolatos lelki magatartásról és gyakorlati kérdésekről. A dokumentum igen értékes adatokat közöl az ősegyház korai szervezeti formájáról.

A levélben különös utalás, hogy a szerző szerint a keresztényt erkölcsi viselkedésre az ősegyház tagjait „Isten kegyelme” tanítja. A magyar kegyelem szó bírósági kifejezés, a vádlott fölmentésével, a megkegyelmezéssel, a kegyelemmel áll kapcsolatban. A görög szó, a „charisz” jóindulatot, bájt jelent. Isten kegyelme tehát Isten jóindulatának is fordítható. Az Ószövetségben a hűség (heszed), szívbeli elkötelezettség (emet) és az igazságosság (sedaqa) fogalmakat fordítják ezzel a görög szóval. A zsoltárokból a heszed héber szó egyaránt kegyelmet és jóságot jelent: „Mert jobb a te jóságod, mint az élet!” (63,4). A keresztények eltérő erkölcsi viselkedése Isten személyének eltérő tapasztalatából táplálkozik. Az igazságos és jóságos emberi magatartás megtapasztalása előfeltétele ennek az isteni kegyelemnek a megértéséhez. A keresztényeknek azért kell tehát tiszta, józan, jótettekben buzgólkodónak lenni (14. v.), hogy a pogányoknak rajtuk keresztül alkalmuk legyen Isten kegyelmét megtapasztalni.

A keresztények Isten megtestesüléséből merítik erejüket ennek az erkölcsös, felelős életnek a megvalósításához. A keresztények szeretetének is ilyen felelősségteljesnek, áldozatosnak kell lenni, mint ahogyan a Jézusban megtapasztalt Isten szeretete is ilyen volt. A karácsonyi jelenetek középpontjában a gyermek Jézus áll. A gyermek minden

emberben, még a rablókhoz közel álló pásztorokban is felkelti a természetes jóindulatot. Istennek az emberi moralitást formáló erejét látják a keresztények a karácsonyi jelenetekben. Amikor az ember nem kötelességből szeret, nem parancsok, előírások miatt jó és emberséges, hanem belső élmény és indíttatás hatására. A keresztény remény, a parúzia várása ebben a szövegben (13. v.) a keresztények belső lelki energiájának magyarázata. A szövegben az a nagyszerű, hogy a természetfölötti világról való fejtegetés, Isten jóságának üdvtörténeti megtapasztalása és a felelős erkölcsi magatartás összhangban van, nem válik el egymástól.

Talán a középkori keresztény teológiában a természetfölötti beszéd létfilozófiai irányultságú lett, elvesztette a közvetlen felszólító jellegét az evilági keresztény számára. Ha mégis maradt valami ebből, akkor az a túlvilági élet elvesztésének félelme. Ebben a gondolkodásban azonban Isten jóságának megtapasztalásáról a hangsúly az Isten félelemére, az ítéletől való félelemre helyeződött át. Ezzel a hangsúlyváltással már elérkeztünk az élménykereszténységtől a parancskereszténységig, amely csak addig működik, amíg a parancsokat valaki számon kéri. A megtérésre épülő élménykereszténység lényege, hogy a parancsok számonkérése nélkül is erős belső motivációja marad az értékes és morálisan tiszta keresztény élet megvalósítására. Nem azért, mert ezt valaki ellenőrzi, vagy valamilyen isteni büntető következménytől függene, hanem azért, mert ezt tartja vallási tapasztalata logikus következményének.

Az ideológiák kiürülése után megszorodtak a kívülről irányított emberek. Ezek a hirdetett etikát csak addig tartják maguk számára kötelezőnek, amíg számon kérhető. Amint az ellenőrzés vagy a nyilvánosság nem tud életükre hatni, a szabadság nevében minden nyilvánosan hirdetett humanizmust feladnak, vagy félremagyaráznak. A logikával senki sem kényszeríthető értékes erkölcsi magatartásra, ha nincs mögötte egy élmény, amely arra buzdítja, hogy megtapasztalt elvei szerint éljen. Titusz és a krétai hívek ezt az élményt Isten kegyelmének nevezték.